

Megjelenik a Társalkodóval minden héten kétszer: t. i. vasárnap és csütörtökön. Előfizetheti helyben a szerkesztő's kiadó tulajdonosnál ur. utca 453dik sz. alatti Trattner-Károlyi ház első emeletében, egyebütt pedig minden királyi posta-hivatalnál. Az ausztriai birodalomba vagy külföldi tartományokba kívántató példányok iránt csupán a bécsi cs. főpostahivatal utján történhetik a megrendelés. Az Ertesítőben mindenféle hirdetésny főlvetetik's pontosan és jutányosan közöltetik.

A folyó félév vége közelegével szives tisztelettel figyelmeztetjük a két haza főleg távolabb vidéki t. cz. közönségét, hogy mint e folyó félévben, ugy ezentul is mélt. Széchenyi István gr. ur folytonos együttmunkálása, mint szinte más jeles társaké mellett, megjelenendő testvér lapjainkra eddigi marad az előfizetés, t. i. postán és Budapestben házhokküldéssel boríték alatt félvre 6 p.fr. borítékalanul házhokküldve pedig 5 p.fr., mihez képest szorgalom- vagy gyorskocsi, vagy más biztos alkalom által a szerkesztőségnél (Pest ur. utca 453. sz. Trattner-Károlyi-ház első emeletén) legkönnyebben elintézheti az előfizetést. A Jelenkor és Társalkodó szerkesztőség.

FOGLALAT. Magyar- és Erdélyország Kinevezések. A szeresztői levél elemzése VI. gr. Széchenyi Istvántól. Takaréktári szemle. Kérelmek. Gyáralapító társaság. Adakozások Reguly számára. Szabolcs megye közgyűlése. Czáfolat Zalából. Pótlék-tudósítás Beregből. Budapesti napló. Spanyolország (Spanyol megalvók sorsa; sajtóviszonyok; Romába küldött nevezetes ajándék.) Franciaország (Liszt hódításai; kiadási budget részletes ismertetése; kamrák bezaratási határnapja.) Anglia (Maynooth-bill; tengerészeti adatok; a franciaia fejedelmi vendégek fogadtatása; nemzeti ünnep O'Connell's volt fogolytársai tiszteletére.) Ertesítő.

Magyar- és Erdélyország.

Ö es. s. ap. kir. felsége Fábry Ignácot a' esanádi székes káptalanul olvasókanonokot püspöki ezimmet. Olyvany István esanádi székes káptalanbeli kanonokot esanádi sz. György apátja; Burghardt Istvánt náköfalvi plébánost ábrahám bold. szüz prépostja, Szál Antal ekei plébánost pedig esanádi megváltó prépostja ezimmet méltóztatott legkegy. diszesíteni; végre szinte a' esanádi káptalanban megürült kanonokságra Konrad Frigyes bogárosi pleb. kinevezni. A' nm. m. kir. udv. kincstár Vurmhurger Ignác hogsányi kincstári kasznárt dantai kir. kincstári ellenőrnek mozdította elő. Szóllósy József m. kir. udv. kincstári tanácsos é letének 49dik évében f. hó 4kén meghalálozott.

A' szentgróti levél elemzése.

VI.

Legközelebbi cikk végén mint eldöntött's kérdésbe több nem vehető dolgot, azt hoztam fel, hogy: "ellenzéki tactika helyett ezentul már a' haladás mezejére kiléphetni biztosan."

Botor azonban nem vagyok azt vélni, mintha okoskodásom által a' nagyobb részt vagy legalább jó számot kapacitáltam volna. A' magyar embert, ha előre felteszi magában, hogy kapacitáltani nem akar, nem olly könnyű tágitásra birni, habár tiszta axiómákkal ostromolnak is; és aztán, valljuk meg egyenesen, régi idők óta annyira megszokta nemzetisége és alkotványa szünteleni esorbittatását, más részről pedig, mi tagadás benne, leghűbb legtisztább embereinket általján véve a' soha nem lankadó ellenzék sorraiban olly folyton tapasztalá, hogy a' meg nem szüő opponálást bizony szinte megszokta, pedig olly másod-természetüleg, mikép aztán egy könnyen's márnul holnapra csakugyan nem lehet őt arról meggyőzni, miszerint ezentul, vagy legalább jelenleg — mert esaka a' nagy Istenek tudják mit rejt a' jövő — ellenzéki tactika helyett már a' haladás mezejére ki lehessen lépni biztosan.

Vannak ezen kívül a' hazában részint olly theoreticus pandectisták szép számban, részint olly holdkörös politicusok még szebb számban, s' elvégre olly nyers, semmit sem gondolkozó's még kevesebbet tudó suhanzok még sokkal szebb számban, kik egyáltalánban nem birják nemzeti helyzetünket felfogni, s' ekkép Isten-alta körülményinket lehető legbőlebben használni, hogy e' tekintetben is nehéz a' magyar politika philosophia'árnyéklatit, s' hogy valljon mit kelljen tenni ma, mit holnap, a' nagyobb számmal jó sikerrel megértetni.

S' aztán, valami kimondhatlan nagy varázsszal jár azon opponálás! Alig bujik ki a' fü a' tojásból, sem nem munkál, sem nem tanul, eszik, iszik, alszik, még csak beszélni sem tud jól, de opponál, s' ime kész a' sokaktul megbecsült, sőt a' tömegtul ünnepeelt hazafi, ha elég nyers és nem fél*) valami jó vastagot, va-

nyal alatt ledörögni, kivált nagyobb számu párhivek közt, elsőtül kezítve utolsóig az egész világot's ezért egy nagy éljen't, s' tán itt ott egy kis honi hivatalooskát, vagy itt ott néha egy kis ebédeeskét aratni! O Istenért ne zavarjunk minden eszmét, minden fogalmat össze! *) Kérem honunk mind azon szakállatlan és szakállas fiait, kik esak most vagy tandem aliquando — mi ugyan egyre üt, de még sem egy — lépnek a' politika pályájára, tegyék kezeiket mellükre, ugyan tudják-e mindnyájan, mit akarnak? S' aztán, ne csalják meg magukat, valljon szepölőten honszeretet, magyarság és alkotvány-bálványzás indítja-e őket, vagy nem inkább's egyedül a' zsarnok divat, ephemer fény és kitünési vágy?

lami jó ezífrát kitalálni a' kormány ellen'sat. 'sat. 'sat. Ugy hogy a' megrögzött magyar oppositioi szellemnek minden salakbuli kitisztítása's annak józan módosítása nem lehet néhány év vagy évtized eredménye, de tán egy egész nemzedéknek le kell peregni előbb — olly annyira nehéz a' régi szokást elhagyni és olcsó babérok után nem vágni — mielőtt divatszörüleg el fogna lenni ismerve, hogy habár felette dicső is örködni a' haza érdekei fölött, s' a' hatalom minden lépéseit ernyedetlen vigyázattal kísérvén, bátran kiállni veszély idején a' gátra, ne quid detrimenti capiat republica; azért még is határtalanabbul dicsőbb a' nemzet egészségére való hasznos gyümölcsöket aratni a' progressio, ugy szólván a' teremtés mezején, mert az ellenzés passiv lényegénél fogva még is mindig vagy szerencsétlen vagy másodlagos szerep. Szerencsétlen, mint vala olly hosszú évek során nálunk, mikor tulajdonkép nem az volt napi rend, hogy valami nevezetes létesüljön, hanem inkább az, mikép a' nemzet szent sajátibul semmit ne veszítsen; másodlagos pedig, mint például Angliában, Franciaországban, vagy mindenütt hol képviseleti rendszerek divatoznak's ezek gépezete már kellő arány-sulyban forog.

Az ellenzék, mint külföldön bizonyos gyakorlati statusférfu többszer értelmezte, mindig igen sajátos szükség — toujours une cruelle nécessité — mert valamint gépben szerföltött hátráltatja a' gép mozgását mindaz, mi annak rendes forgásban tartására alkalmazzatik, ugy késlelteti's gyengíti status-szerkezetben a' hatalom gyakorlatát az ellenzék; és ez, nem tagadhatni, az alkotványos gépezet árnyékol-dala, pedig ollyas, melly annak minden lehető előnyeit eltörli, ha olly vastagra nő mint például nálunk, hol olly felette nagy szám opponál, a' nélkül hogy leg-távolabbról is tudni, tulajdonkép mi ért és kivált mit, *) s' hol ehez képest — nőjön ezen ellenzési divat még csak kissé magasra — hovahamarább teljességgel lehetetlen lesz, alkotványos formák közt forgatni az ország dolgait többé, vagy legalább kijozanodásig, mit axiómakép megmutathatni, mert azt, hogy közhiróalmi gépezetünknel fogva a' kormány székebe üljön a' magyar ellenzék, azt tán senki nem fogja csak álmolni is; s' ekkép annak netaláni növekedése csak kettőt szülhet: vagy zsihasztólág fog, ha a' passivitas mezején marad, a' kormány minden léptei ellen hatni, mikép ne történehessék semmi; vagy hatása egyenesen felforgató lesz, ha t. i. kilép a' positivitas mezejére's e' szerint a' kormány tisztét bitorolja. Mik közül bár egyik bár másik olly állapot, mellyet kivált hosszabb időre sem tűrni, sem alkotványos formák közt elrendezni nem lehet; honnét aztán maga magátul bekövetkezik az anticonstitutionalis gyögyszerek elkerülhetlen szüksége.

Azelőtt, mikor százados háborui fáradalmak közt's ennek rögtön utána, vagy nem volt idő a' constitutionalis gépezet tökéletes elrendezésére, vagy pihenésnek indultak az illetők inkább, mintsem hogy illyes nem szerfelett mulatságos munkakkal váltottak volna fel a' háborui dolgokat; ezen időkben és körülmények között igen elértem, miszerint nem egy jó lelkű és huzafai iparkodék játszani a' "mindenes" szerepét. Opponált is, teremtetget is. De sikere nem volt nagy; ugyan nézzünk körül a' tág haza terén, s'

valljon hol lelünk de csak egyetlenegy szívemelő magyar creatio? Bizony árnyékát alig. És ez természetes; mert a' "mindenes" szerföltött hasznos és becsültre méltó lény ugyan, de sokat és nagyot nem vihet végbe, minthogy illyesek kiálltási titka a' munkalosztásban lappang.

Ideje is ehez képest, valamit még igen sokban okulunk, elvégre arrul is meggyőződünk, hogy régi's most min len szükség nélkül még min legyre potencirozott "ellenzék's creatio" fele vegyes systemákat sem folytathatjuk többé, de e' helyett mind az ellenzéknek, mind a' haladóknak, tisztán ki kell tiúznunk cselekvési körét; mert ha a' régi zavarban maradunk, sőt azt még neveljük, akkor az ebbül természetesen folyó nemzet és kormány közti megneszűnő újhuzások miatt egyenesen örökös parlagságra kárhoztatjuk a' magyar hazát: midőn egy részről nemzetiségünket és alkotványunkat hűn védve, más részről ellenben a' kormány jó szándékait philosophiai tapintattal használva, olly viszonyok vethetők meg alapját, mellynek sarkalatán valóban egy szebb és viderabb jövődönnek nézhetnénk elibe, mint a' milly kétes és eddigelé soha tökéletesen nem definiált lét közhányatánk fel és alá ekkorig.

A' dolog lényege tehát abban fekszik, mihez képest ellenzék is legyen ugyan mindig — mert illyes nélkül élő alkotványt képzeln sem lehet — hanem hogy ezen ellenzék csak akkor álljon első sorba, mikor nemzetiség és alkotvány vészben forog, midőn olly időkben, mint a' maiak, második sorba, ugy szólván tartalékseregbe való az, amle e' helyett az alkotóknak kell nyomulniok minél inkább elő, minthogy csak így haladhatni biztossággal.

Legtávolabbról sem czélom vagy szándokom e' szerint, mint a' tisztelt olvasó láthatja, a' magyar oppositio azon részét gáncsolni vagy érdemét legkisebbé is kérdésbe venni akarni, melly őszinte honszeretűtől és constitutionalis féltékenységtul ihletve, a' kormánynak bármilly lépéseit is legszigorubb vizsgálata alá veszi, nehogy a' kellő vágásbul tán kibiczzenjen a' statusgép. Erdemteljes, sőt veszélyes időkben legdicsőbb szerep ez; mellyet lehetetlen eléggé nem méltánylani: csak hogy azok, kik e' szerepet választják maguknak, melly által természetesen nem igen szokták megnyerni az illető kormányok sympathiait, ne üljenek egyszersmind tátosra olly dolgok kivitelében is, mellyekre nézve a' kormányi "placet" elkerülhetlen; mert ez esetben teljességgel nem lehet sikeresen járniok kivált hosszabb időre, minthogy olly gyáva kormányt, melly illyest, ha egyszer számot vet maga magával, folyton türhetne, én legalább nem tudok képzeln magyannak, ha hogy tökéletes szétbomlásnak nem kívánja átengedni az egészt.

Igy például egy mult országgyűlési követ bizonyos ülésben elragadó enthusiamust gerjesztett azon ünnepeyes fogadásával, hogy ő — jőjön a' kormány részéről bármí (!!) — mindig, t. i. élte fogytáig az ellenzék tagja leend. Sokan ezen vajmi nemes (!) kifakadást azonban nem tartották szerföltött eszélyesnek, mert szerintők, ha meghallják az efféle beszédeket az illetők, hogy t. i. minden tettük, habár legüdvösb volna is az, tagíthatlan ellenzékre találand, ez bennük természet szerint nem igen fogna szülni jó vért, illyes pedig nem igen fogna előmozdítani hasznunkat. És ebben van valami. — Én azonban némileg még is más véleményben voltam, mert oppositionak's ekkép ellenzöknek is lenni mindig kell; de csak azt sajnáltam, miszerint azon jeles férfi, ki ugy beszélt, olly határozottan lelépett volt nagy sententiaja elszóklása által a' cselekvés azon mezejéről, mellyen a' kormánynak is egy kis mondókája van; s' ez valóban kár, mert ha ő ellenez ex principio mindent és mindig, mi a' kormány részéről jő, ugyan mi természetesb, mint hogy a' kormány sem fogja azt, s' pedig szinte ex principio, legtávolabbról is pártolni soha, a' mit viszont ő sőt ki: miszerint

említett grófság
Irlandi polgár közt
közül agyonlöt-
besítotték meg)
csak azt emlité a'
gy az egész világ
Irland hatalmas-
adalmaskodni soha
Irlandi közokta-
szavazat alá bo-
sığı 265 ministe-
riása is elrendel-
melly a' vizeken és
száznalást ajánló ja-
tett ki, tartott ülést,
nytalant, létesíthet-
tehat a' légerő ál-
dívatba. Jun. 2. a'
sírlandi ifjuakasz-
nyilkoltatása. A' ki-
inden templomban
ések tartattak.

1845.

Feltételei az árverés
felolvasatni, meg-
azonáltal előbb i-
estári igazgatóság-
tő kerületi hivata-
g bérlóinek körül-
dalmi kézi- s' iga-
észpénz fizetés mel-
k. — A' nyilvános
ujabb ajánlatok el-
ik imitt ósméretle-
almakon kívül lak-
ségöket és adósság-
állapotját az illető
zonyitványok által
pedig biztossággal
stári uradalmakban
2-3

rkák.
ronai uradalm ré-
hogy Miskolcztól
kő Mabi pusztán
torban 120 Ab kos,
2 esztendő jerke,
120 két esztendő
örü. f. évi augustus
s utján a' többet i-
el fog adatni, 1-3
13' 4" 0" a' 0 felett.
s. meről ertve.
Zab. Kukorica
63-68 76-85
—42 —51
— — —
40-43 — —
43-50 65-75
44 48 — —
51-55 — —
37-40 50-60
100 fr. 133 fr.
100 fr. 149 1/2 ,,
87 ,,
107 1/2 ,,

ő a' helyett, hogy a' positivitas mezején teremene hazánk javára jó édes országos gyümölcsöket, az egyszerű de azért szinte szerfölött méltányos, csak-hogy nem olly hasznos ellenőri szerepbe kelepezte magát.

Minap, midőn a' pestmegyei gyűlésen a' kormány némi újabb rendeleteit tekintve, a' Kreishauptmann-system és a' charlatan kormány körül hallottunk egy nagy dörgést, és Kossuth táblabíró ur a' kormányt minden kitelhető módon sujtva, legjelesb szónoklati tehetségének újabb bizonyágát adá, szinte sokan nem hagyák helyben ez eljárást, minthogy mint mondták, csak reactiot fogna ez szűlni. 'S ebben is van valami. Én azonban szinte akkor is más véleményben voltam, 's azt találtam, hogy az oppositio egyedül felvett szerepében működött, 's am mutassa meg a' kormány, valamint bizonyosan — én legalább kételkedni nem akarok — meg is fogja mutatni, miszerint nem törekedik Kreishauptmann-system után, 's combinatioji egy kissé mélyebbek mint charlataneria. Ámde azon nem tudok eléggé bámolni, miszerint Kossuth táblabíró ur, régiebb és újabb olly nevezetes praemissáji után, például a' fiemei vasut kiteremtését is, mellyhez a' kormányi 'placet' elkerülhetlen, szorgozza vezérileg legközelebbi napokban.

Ennek egy kis felvilágosítására, nézzük, a' gyakorlati élet mezején mikép fejledeznek a' dolgok.

Kossuth lepszkolja, lesujtja a' kormányt. Éljen! Ámde ezen operationál meg nem áll, de egy uttal valamit teremteni is akar, 's pedig a' kormánylyal, mint például a' fiemei ut ügyében, hol a' kormányt el nem mellőzhetni.

A' kormány, melly már ugy is igen jó hangulattal viseltetik Kossuth táblabíró ur iránt, mit nagyon elérhető, azt mormolja fogai közt: "Kreishauptmann-system, charlatankormány és Fieme, hm, hm, bizony jó lesz, nekünk legnagyobb gratia (!?) 'sat. 'sat.' — de a' dolog nem mozdul.

"Milly méltatlanság — kiált erre fel a' hazai hősök speciesének egyike — egy emberért, *) kit szent heve elragad, büntetni az egész hont, 's egy magában dicső és már annyira érlelt dolgot meggyilkolni azért, mert nem kedvelt egyed hozzá azt szőnyegre. O milly szűkkeblűség! A' kormánylyal illy kiesiségeken magasan felül kellene emelkedni 's épen illy pillanatokat annak megmutatására használnia, hogy nem Kreishauptmann-system és charlataneria vezérli lépteit."

Erre azonban így válaszol a' gyakorlati férfiú, ki nemesak felszínről itél, de a' kárpitok mögé is bír nézni: "Valóban úgy látszik, mintha nem lehetne észszerűbb, mint az efféle kifakadásokat egyenesen meghazudtolni, 's például a' fiemei ügyet tekintve, azt a' kormány részéről minden módon és előlegesen pártolni. Ámde a' tapasztalás azt mutatja, hogy a' kormánylyal efféle felülemelkedettségei — mikről számtalan példát hozhatni elő, kivált újabb időkben — soha nem fogadtattak az ellenzék kolomposai által loyális actusokként, hanem mindig mint ollyasmi, mire csak 'félelem' birta a' kormányt. Volna ez más-kép, és lehetne remélni, hogy az, mi felülemelkedettség, loyális eredménye, méltánlyal és loyálitással fogna fogadtatni: hiszen akkor rendben volna minden. A' gyakorlati élet honi mezején azonban nem így megy a' dolog; de lépjen csak a' kormány bármilly concessiora, melly hangosabban követeltetik, 's nem azt fogja mondani A. B. C. és C^o kivált a' nagy publicumban és a' fenséges (!?) galeriák alatt: "Bizony csalatkozunk, nem olly Kreishauptmann és charlatan-féle kormány biz a' miénk, mint minap festettük 'sat.' Dehogy fogja ezt mondani soha is, hanem e' helyett ugy jól pajzánkodva, hogy dörgésével ráijesztett a' kormányra, egy még vastagabb dictiot szónokland annak bebizonyítására legott el, miszerint csak az ő és elvbaráinak (!?) energiája (!?) vitta ki a' sikert, miután a' kormány csak éppen annyit tágít, mint a' mennyit erővel ki lehet csikarni belőle. Minek végeztével aztán maga magátul értődik, el nem marad a' legzajosh tetszés kifakadása, 's nem ritkán az ekkép annyi veszély (!) és annyi nehézség (!) közt ugyancsak jól megérdemelt polgári koszorú! — A' mag pedig, melly illy alkalommal vettetik, az sem vész el, egy cseppet sem kell attul tartani, de életet ad a' haza üdvére (!!!) egy egész oppositionalis új nemzedéknek, melly mindenünnen ugy nő mint gomha."

*) Dehogy egy ember! hanem egy m'ndig növekedő, vagy legalább mindent erőltető párt.

Igy válaszol a' gyakorlati férfiú, legyünk erről meggyőződve, ki nemesak felszínről itél, de a' kárpitok mögé is bír nézni. — 'S ugyan mernők-e tagadni nézetének igazlétét, miután el nem dönthetőleg 's a' legvilágosb nap alatt ismétli magát kivált újabb időkben szünetlenül azon tény, hogy minél hajlább a' kormány a' magyar nemzet kívánságára, annál nagyobbra növekszik az oppositio, 's annál czifrább és sallangosb szavakkal élnek ellene coryphaeusai; mi egyenesen arra mutat, miszerint e' párt valósággal azon hiedelemben van, hogy a' kormány fél 's ekkép ellene a' terrorismus legjobb tactika.

Már illy hiedelem fentartása 's bármily általi erősítése, kérdem minden méltányosbttal, ugyan érdekben feketik-e a' kormánylyal, vagy csak a' nemzetnek is? Én azt hiszem, nem csak érdekben nem fekszik, de olly állapot, mellynek megszüntetése százsorta sürgetőbb, mint például a' fiemei vasut, vagy bármily egyebet hozhatna is fel a' mostani projectansok roppant serege; minthogy százsorta jobb a' fiemei vasutnak 's bármilly sokkal hasznosbnak elmaradása, mint a' kormánylyal tökéletes nullificatioja.

Ha tehát haladni akarunk — 's azt hiszem, mindenki megérthet az eddig mondottakból, ki érteni akar — az oppositio kívül, mellynek szerepe csak ellenőri 's e' szerint negatív, még egy más pártnak is kell a' hazában alakulni, melly nemzeti és alkotványos formák közt, mi maga magátul értődik, a' kormány jó szándékait elősegítve, minden módon iparkodjék a' jelen idők kedvezőbb körülményit lehető leghatályosabban használni.

Ki szaváimnak nem hisz és szűk látkörében azt gondolja, tudja Isten mi rosszat főz a' kormány a' magyar számára ki: ám tessék, maradjon az ellenzék megtörhetlen vitéze holtiglan. 'S éljen! Mi csak dicsérni fogjuk őt, kivált ha teremtésre nem való. Ámde ez esetben ne báméskodjék 's ne lamentáljon, ha viszont a' kormány sem pártolja semmiét is, mert hiszen ez nem volna egyéb, mint megbocsáthatlan gyengesség; gyenge kormány pedig mind magára mind az országra nézve a' lehető legnagyobb szerencsétlenség.

Miket egybevonván, azzal fejezem be e' cikket, hogy azon esilagzatnál fogva, melly emberileg szólva jelenleg áll véreink sorsa fölött, teljes meggyőződésem szerint, egy derék de illedelmes ellenzék osztály mellett a' nemzet jobb részének nemesak ki lehet lépni a' haladás mezejére biztosan, de ezt tennie annyira kötelessége, miszerint ha elmulasztja, bizony mondom nem fogja a' jelen nemzedékét adani a' jövő kor. (Folytatása következik.)

Gr. Széchenyi István.

Takaréktársaságok. Pozsonyi takarékpénztár alaprajza így kezdődik: „Az ausztr. 1° takarékpénztár-egyesületnek, Bécsben 1840dik év aug. 1° napján kelt határozata következtében, az ausztriai birodalom fő- és kisebb városaiban ezeltől több évvel általa felállított kül-intézetek 1842ik év lefolytával Magyarországra nézve megszűnnek.“

Ebből azt tanuljuk, hogy az ausztriaiak az általok felállított takaréktár jótékonyaságiban minket magyarokat részeltetni tovább nem kívánnak 's így magunkra hagyatva magunknak kell gondoskodnunk jövendőre biztos fenmaradásunk felől — aide toi. — Igaz hogy nem is voltak általunk felszólíttatva, hogy javunkról gondoskodjanak, 's így ha arról lemondottak, rossz néven nem vehetjük; a' jó akaratért pedig köszönettel tartozunk.

A' takarékpénztárak hasznos létét fontolóra vevén azok szaporíttatása által a' közjót előmozdítandó itt egy társulat alakult, melly 1842ik év január 1° napjától ezen nevezet alatt Pozsonyi Takarékpénztár olly intézetet kíván létre hozni, melly részvényekre alapíttatik 's mellynek igazgatása egy a' közgyűlés által választandó elnök előlülése alatt munkálkodó választványra fog bízanni. A' társaság által munkálkodás alapjául elfogadott szerződés következő:

1. §. A' társaság 400 igaz értékű ezüst forintos részvényre alapítja tőkéjét, mellynek csak fele azaz 20 ezer pft. levén előzőleg lefizetendő, az a' részvevőknek e' társulat kezelésére bizott pénzek födöttetéséért biztos helyre fog kamatokra kiadatni. Ezen tőke, míg az intézet áll, felmondhatlan; mellynek befolyó kamata és más jövedelmei a' kezelési költségek leszámitásával mindaddig egy tartaléktőke létesítésére és szaporítására lesznek fordítandók, míg az, az eredetileg létesített biztosítási összeg felét meg nem üti. És ha ez idő lefolyt, akkor a-

zon jövedelem, melly a' tartaléktőke további gyarapítására félretendő 's a' közgyűlés által meghatározandó pénzmennyiség elkülönzése után fenmaradand, a' részvényesek közt osztalék gyanánt rendezen és évenként fel fog osztatni. A' részvényesek be nem fizetett részök fele az ügyek szaporodtával, az egyesületi választványlyal közgyűlésileg helyben-hagyandó indítványára szinte leteendő lesz. Ezen második részlet lefizetésére kitűzött határidő hirtlapokban nyilvánítandó felszólítás után két hónapra terjed, mellynek elteltével minden eddig be nem fizetett részvény visszavonhatlanul a' társaságé, 's ezért annak könyveiből kitörleendő.

2. §. A' takarékpénztár számadását csak pengő pénzben viendi 1 fra 3 ezüst huszast számítván, a' legkisebb mennyiség, melly befétel gyanánt elfogadtatik, egy forint, 's legnagyobb 2000 f. többet egy könyvecskére elfogadni nem szabad.

3. §. A' takarékpénztár kamat fejében fizet évenként 1 f-től 100-ig . . . 4%tet
101-től 1000-ig . . . 3 1/2%tet
1001-től 5000-ig . . . 3%tet

A' kamatok csak egész hónapra számíttatnak, ugy hogy azon öszvegtől, melly valamely hónap folytában adatik be, csak a' lefizetést követő legközelebbi hó 1° napjától járandó a' kamat, hasonló tekintet lézen a' visszafizetéseknl, a' mennyiben az intézet csak a' felmondást megelőző hó végeig fizetendi a' kamatot.

4. §. A' kamatok csupán forintnyi öszvegre vetetnek ki.

5. §. A' kamatok félévenként fognak fizettetni . . . A' részvevők (takarékosok) által ezen időszakban fel nem vett kamatok új tőkév alakulván, a' kamatok ezektől szintugy, mint az aránylag szaporodó eredeti tőkétlől folyton folyvást fognak számíttatni.

6. §. szól a' könyvecskékről.

7. §. A' takarékpénztár minden tekintet nélkül a' befizető (takarékos) nevére, mellyet az tetszése szerint választhat, csupán és egyedül a' könyvecske birtokosának fizet; ki mindaddig törvényes tulajdonosnak fog tekintetni, míg az ellenzék törvényszerűleg bebizonyítva 's erről a' pénztár forma szerint értesítve nem lesz; ha mindazáltal a' befizető előre kikötné, hogy a' járandóság csupán neki fizetessék, illy esetben ezen feltétel mind a' főkönyvben mind a' befizető kivonati könyvecskéjében különösen megjegyzendő, melly azon következtetést vonja maga után, hogy a' fizetés csak magának fog teljesített, ki annak felvételét visszaadandó könyvecskéjében megismérni köteles.

8. §. A' befétélek ha kívántatik, következő időszak szerint fizettetnek vissza: 1 f-től 50ig naponként minden felmondás nélkül; 51-től 100zig fél, 101-től 500zig egy, 501-től 1000rig két, 1001-től 5000rig három, felmondás után számítandó, hónap alatt. Azonban szükség, hogy a' befizetett öszveg, mielőtt felmondatnék, legalább is annyi időig lett legyen az intézetnl, mennyit az itt érintett tőkeöszvegek arányához képest a' visszafizetési határidők kiszabnak.

9. §. A' részvevők (takarékosok) mindenikének szabadságában áll tőkéjét 's az illető kamatokot az előbbi §ban megállapított felmondási időszak tekintetbe vételével egészen vagy részenként felvenni. A' részleges fizetések mind a' takarékpénztár könyveibe, mind a' tulajdonos könyvecskéjébe beiratván egy választványi tagnak, a' pénztárnoknak és könyvezetőnek aláírásaikkal ellátandók. Ha pedig a' befizetett tőke egészen fölvetetnék, akkor a' kivonati könyvecske a' takarékpénztárnak visszaadandó.

10. §. A' társaság tőkéjét fordítja a) ingatlan b) ingó vagyonban biztosítandó kölcsönökre c) Escompt (ügyek)re.

11. §. A' választvány által ügyei kezelésére szükségesnek talált öszveg kivételével minden befétel, fel nem vett kamat és a' tartalék-alaptőkéje ingatlan javakra 100től 5tős kamatra adatnak ki; ingó vagyonokra tett előlegzéseknél és beváltási (escompt) ügyeknl azonban a' törvényes szabályok megtartása mellett a' kamatlábra nézve megszorításnak helye nincsen.

Eddig a' takaréktár alapszabályai, mellyekből kiviláglik, hogy az 1 §. szerint az egész takaréktári ügynek kezelésében a' részvényeseken kívül másnak senkinek befolyása nincsen 's ennél fogva ezen intézettől kamatesökkentést annál kevésbbé várhatni, mivel a' társaság magának kamatot sem biztosít, hanem csak osztalékot 1 §. mellynek maximuma följegyezve nem levén határtalan lehet.

A 3ik §. szerint miért kelljen 1001 ftól 2000ig a takarékosoknak 3%tel megelégedni, mikor az 1 ftól 100zig betevők 4% kamatban részesíttetnek, értekező nem értheti, hogy az utolsó betevő szegényebb lehet az elsőnél, az ugyan többnyire állhat, bár nem mindig; de az hogy ennek pénze többet érjen, mint amazé, az nem áll: de különben is igen nagy különbség levén — kivált ápoló tőkénél, mellyek kamatja utolsó évig nem fizettetik — 3% és 4% kamat között, ki például 1001 ftot akar letenni, 10 részletben fogja azt 10 könyvecskére eszközölni, mert nem látható, hogy ki 1001 ftot teszen be, és kap 3 petel 30 ftot, 10 részletben pedig 40 ftot, miért kelljen annak 10 ftot évenként elveszteni?

A 4. §. szerint a kamatok csupán forint összegtől vettettek ki. Ezen rendszabás bizonyosan felszámítás-könnyítésre való; melly ott, hol krajczárokkal számítnak, tekintet érdemel; de hol kispénzekkel (denari — ungrif) történik, az egészszenszükségtelen. Ez okból hogy itt a közönség önkényes károsításokat ne gyanítson, igen üdvös leszen az úgy is olly idomtalan krajczáros számvetésen tudani s mindenütt, hol nagy számítás kívántatik, kispénzekkel számítani; mint a francziák, olaszok és müveltebb németek. Bár minden mértékünkbe a tizedes számvetést hozhatnók be: nem hogy, hol az már létezik, a kispénzzel számítást épen most küszöböljük ki, midőn számvetésünk szaporodnak, midőn minden müveltebb nemzet azt behozni törekszik. Igaz hogy most a kispénzek már igen ritkák, s így ideális pénznek gondolhatók; de bizony hibáztak, kik azt beszédték, s belőlök krajczárokat verettek épen akkor, midőn inkább kispénzeket kellett volna veretni; hogy az összes birodalom pénzlába is tizedes mértékre fordíttassék. Egyébiránt a kispénz ideális vagy képzelti pénz volna is, be kellene azt hozni, mint Olaszországban a c e n t e s i m o t, melly egyhuzsának, vagy mint ők mondják l i r a u s t r i a c á - n a k 100zad része. Mi pedig a képzeltiséget illeti, illy pénz igen sok van, illyenek a font sterling, illyenek a tallérok, illyenek voltak hajdan a forintok is.

Ezen pozsonyi takaréktár 5. §. szerint igen helyesen a föl nem vett kamatokat tőkésítve közkamatokat is fizet.

A 7. §. szerint a könyvecskék járuléki mintha csak előmutatóra au porteur szólnának és fizettetnők: de e czikk homályossága miatt egészen ki nem vehető. Itt a könyvecskéket az előmutatóra fogalmazni szükségtelen, mivel a könyvecské forgatandók nem lesznek, s legfőlebb is átruházandók (cessionaliter.).

A 11. §. szerint ingatlan javakra 5%tel kölcsönöz — ez igen helyes s helyben hagyható; ellenben hogy ingó javakra, minők a városi házak, arany, ezüst edények, státuskötelezvények, tőkésítetlen biztositott adóslevelekre s kereskedési váltólevelekre leszámitolásra (disconto) alku szerint köti ki a kamatokat, helyben nem hagyható; egy az, hogy a bizonytalanság bizalmat nem szerezhet az intézetiránt, más felől pedig a magas kamat szintgy károsan terheli a kereskedést és müipart, mint a mezői gazdaságot; ezenkívül még önkényre és zsarnokságra is vezet, kivált olly zárt testületnél, minő akármelley részvényes társaság, hol a részvényesek érdekei mindig ugyanazok, a haszonvágy pedig emberi keblekből kiolthatatlan. A kölcsönzések s előlegzések dolgában további rendszabályairól jövő számunkban.

A kérelemjog. (Vége.) Nemzetünk európai viharos történeteire visszapillantva századok hosszu során általszámos nyomait találjuk a kérelemjognak, s nem tekintve azon eseteket, mellyekben némelley részint alaptalanságuk, részint más indokokból hongyülésen elintézt nem nyertek, fordul elő több példa törvénytárunkban arról, hogy nemcsak köz- de magányügyek elintézése végett is törtétek folyamodások hongyülésre, mint ezt az 1715: 89; 1729: 23; 1741: 45; 1681: 45 és 55; 1608: 23; 1600: 23; s több törvényzikk nyomán láthatni, sőt tagadhatlan az is, hogy egyesek panasza s folyamodásai is voltak tanácskozás tárgyai az előbbi századokban, mit az 1723: 10. t. cz. szavai „non secus et qui conquereutes in diaeta extra eandem propter ejusmodi querelas“ stb. mutatják; melly törvényben hivatkozás történvén Mátyás törvényeire, kitétszik, hogy régibb időkben már megvolt a kérelem országgyűlési gyakorlata. Ki a kérelmi jog széles gyakorlatáról kételkednék, tekintse meg a külön időkben tartott országgyűlések naplóit, és lát-

ni fogja, mi nagy kiterjedésben gyakoroltaték már hajdan, de különösen a most uralkodó ausztr. házbüli királyok alatt a petitionalis jog, úgy hogy ollykor nem ezen jognak még inkább kiterjesztése, hanem inkább annak megszorittatása volt volna kívánatos a haza közügyei érdekében. Volt eset, hogy megyei vagy uradalmi tisztviselő lehuatott valakit s jó sort veretett rajta; — az eként büntetett, baja orvoslását egyenesen országgyűlésileg keresé, s nem ritkán okot szolgáltatott arra, hogy országos ügyek diplom. foglalkodások mellőztével az országgyűlt RRék illyféle magány-folyamodások elintézésével voltak kénytelenek vesződni. Miután azonban már most a törvényszékek ha nem is tőkésítelen, de még is lehetőleg elrendeztetvék; különben is hongyülésnek teendői olly roppant számuak, az idő ellenben olly drága és rövid, hogy illy esetben a petitió általános használatáról mit kelljen tartani? körülményink jelen helyzete megfelel; én legalább úgy vélekszem, hogy mindaz, mi törvényes eligazítást várhat más uton, azt országgyűlésre vinni fel, hongyülésünk nagyon nyomasztó. De taglaljuk a dolgot bővebben s vessük össze szükségünkkel, tagadhatlanul kiviláglik:

Hogy ott, hol egy vagy más helyhatóság kisebb vagy nagyobb töredéke szenvedőleg áll jogai gyakorlatában, a kérelem utja nem helyes, és nem alkotványosan használtatik, az magából foly a dolog természetéből, de nem is volna tanácsos mint elvet felállítani, mert nem ritkán megtörténnek, hogy általa a közdolgok akadályin segíteni akarván még nagyobb zavarba és sokkal keserűbb jogsérelmekbe kevernők inkább azok rendes folyamát, hogy szám nélküli igaztalan panaszra nyujtatnók ürügy, mi ha valaha, bizonyára mostani körülményink közepett hongyülésre igen nyomasztó leendne. De ha tisztában volnának is e tekintetbeni fogalmink, nem képzeltetők, hogy petitió utját választaná a különben szabaditékira ollyannyira büszke nemes ott, hol törvényink értelmében követelőleg léphet föl, hiszen ha jogos panasza s törvényes követelése elhangzanának, fölkarolja azokat akkor a törvényhozás a hon nevében, s pedig nem mint kérelmet, hanem mint sérelmet sürgeti orvosoltni.

Elismervén ezt, önként következik, hogy magányosakra még kevésbé alkalmazható, mert magányosakra érteni s magyarázni e jogot csupán valóban más nem lenne mint szükségtelen lényiszaporítás (entium sine necessitate multiplicatio) mi azonban szoros értelemben veendő, mert hogy egyesek e joggal, ha tetszik, élhetnek, kétséget nem szenved; miután azonban minden petitióra nézve szerintem a helyhatóság lenne az első folyamodási bíróság, megfoghatlanak látszik, hogy az, kit már születése elkölönt nememes polgártársítól s ugy szólván már bőleseje választási s tanácskozási jogot nyujt neki, miért választaná a petitió ösvényét, főkép ha komolyan tekintetbe vesszük azon nehézségeket, mellyekkel az karöltve jár. Indítványozhat ő a megyei gyűlésen, s ha az magában véve közfigyelmet gerjesztő, és azt igényelhet is, követelheti indítványa figyelembe vételét, de különben is hogy a nemes honpolgár, midőn semmi honáldozat tőle nem követeli, legszentebb ereklyéjéről lemondjon, csak akkor állhat, ha önmagával s jogaival tisztában nines, s ekkor azzal nem mint kiváltságos joggal él — mert a petitió általános — hanem ollyannal, mellyet valamennyi nem nemes polgártársával közösen gyakorol.

Ezekből önként foly, hogy a kérelem közös joga az emberiségnek s ha vele nem nemes polgártársink gyéren éltek volna is, ez azt nem semmisítheti meg: mert ezen jog túlfekszik az idősülés határin; vannak mindazáltal példák, mellyek esakugyan bebizonyítják, miszerint ennek gyakorlatában voltak mindaddig; nem czélem azonban egyes esetek felhordása által visszaadni azok túrelmével, kik soraimat átpillantásra méltatják, hanem röviden érintvén némelley üdvös következtvényeket, mellyek ennek elzésérü használatából várhatók, többit a böles olvasó gondolkodására hagyom.

Mi a használatot illeti, vélekedésem, de a dolog természete szerint is az, hogy minden petitió egyes helyhatóság elibe jöjön, melly azt tárgyalás alá vevén, vagy szabályalkotási jogánál fogva elrendezi, ha különben arra hatósága kiterjed, vagy pedig törvényhatóságilag mint számosak kérelmét, és ollyat, melly országos figyelmet ébresztő, nyujtja törvényhozás elibe, s mivel szerintem mindaz, mi más

uton elintéztetők, törvénszabta uton rendeztetnők el, természetes, hogy hongyülésünk olly kérelmekkel nem bibelődnek, mellyekről a vita az: vajjon sérelem é, vagy nem? s így csak az farszataná a törvényhozási tanácskozásokat, mi alkotására valamely törvénynek okul szolgálván, más uton elintéztést nem remélhet. —

Ezek folytán, hogy a hivatalképesség életbe léphessen s eszközölje a czélbavett hatást; de leginkább, hogy visszaélések, mellyek orkánként dunnak adózó népünkön, kiirtathassanak, a jövedők pedig csirájokban elfojtassanak, szükségesnek vélném hogy semmi áldozatot munkát vagy fáradságot ne kimélnének törvényhatóságink, ezen jognak minélőbbi tisztába hozatala körül, mi meglevén, szorosabban fűzhetnők a haza közérdekéhez az alkotvány sánczain kívül levőket, ezen nem megvetendő erőt, mellyel karöltve igen, de nélkülü czélt érnünk lehetetlen s e tekintet az, mellyben a szűkkebliséget mellőznünk kell, mert e kérdés egyike azon életbe vágó alkotványos kérdéseknak, a mellyeknek helyes vagy hibás feloldatásából valamint üdv eredhet, úgy más részről veszély érheti alkotványos szabadságunkat, veszély, mellyről elmondhatjuk koszosur költőnkkel: „jóni fog a nagyszerü halál.“ Ellenben, helyeztessék egyszer a nép ezen jog gyakorlatába lehető legnagyobb kiterjedésben, ismérje meg, de tudja is felfogni illy eminens állását, biztosak lehetünk, hogy nem fog annyira görnyedezni teste a közterhek alatt, s kifog tudni békülni sorsával, mert az álladalmnak viselendi ugyan terheit, de izlelendi jótékonyágát is; tisztában levén továbbá önmaga állásával, tisztelettel hajol meg ugyan a törv. és igazság előtt, de rabja nem lesz azon méltatlan bánásmódnak, mellynek súlyát fájdalom! a philanthropicus szellemü század daczára s a polgárisodás szégyenére nem ritkán vagyunk tapasztalni kénytelenek. Nyissuk meg csak az utat, engedjük letépetni a gázságok alarezait, és tapasztalandjuk, hogy azon tömeg, melly képes volt vinni századokig e hon terheit, illó tiszteletben tartván a törvények szentségét, képes leend arra is, hogy félelem által nem hagyja elfojtani magában a részrehajló bírónak embertelen eljárását, hanem helységének adja át, s ez kérelem utján a megye közvéleménye elibe terjesztvén, tárgyalatását eszközölni fogja. — De végre valamint egy részről nagyobb morális érzet és önbecsülés támad köznépünkben, müveltsége fokként emelkedik, mellyek anyagi jobblétre hatályos eszközül szolgálndnak, ugy más részről ritkulni fog azok száma, kik hydraként pusztítanak közöttük, kiknek jogtalan tettei, és kezökre bizott hatalommali visszaélések nagyobb önkény félelme miatt elkerülték a nyilvánosság ítélőszékét, ezeknek azonnal vagy meg kellend szünniök, vagy napfényre jöniök.

Nines nemzetünk testét inkább emésztő rosz s erkölcsét inkább veszélyeztető méreg a corteskedésnél, mellynek annál inkább gyászos következtései lehetnek kifejlődésünkre, minél bizonyosabz, hogy ezen rosz mind a mellett is, hogy illyennek közösen megismértetik a köznemesség legnagyobb demoralisatiojával mégis használtatik egyesek húságának s titkos vágyainak kielégítésére: ezen rosz ellen is hathatos akadályt találunk az alkotv. talan nép kérelmi joga gyakorlásában, mert a nagy számu tömeg, ha nem folyhat is bírának választásába, számot fog vetni mindenesetre önmagával, s kérelem utján nem szünik meg kieszközleni azt, hogy élete, vagyona, becsülete ne játszassék egy olly egyed önkényü hatalmába, kinek arra sem hivatása, sem képessége ninesen, hanem csupán születési özsze-köttetés s vérségi viszony, nem pedig kitünő erkölcs, állbeli tehetségei s különös hivatás helyeznek azon állásra, mellynek illy egyedek általi viseléséből a népre ugyan közvetlen kárhozhat, de közvetve a házara is pangás vár és háramlik. Megoldva lesz egyszer mind az absolutismus kérdése, mellyre az önérdékét felfogni jó eleve megtanult, s abban büszke nagy szám sem magát tévutakra vezettni, sem ki-játszatni, vagy elcsábíttatni nem engedi. — Svégre ha következik, s megkondul az általános átalakulás órája, s körülményink igényelni fogják a jözan képviselöti rendszer behozatalát, lehet é ennél hatatosabb eszköz annak behozatalára? midőn ez által, ha ugyanis közhasználatuá tétetnék, csak akarni kell a törvényhatóságoknak s egy pár hongyülés után milliók aláírásával benyujtott és valóban szilárd erön alapuló kérelmek fogják szorgalmazni

hogyan a népképviselő eszközöltessék. De különben is itt az idő, hogy az alkotmány, melyet ösünk vére szereztek, s unokáikra hagytak, de melyért az adózó nép is eleget vértett már hajdan is, s az utolsó században is, annak bevétele által erősítettessék és szilárdítottassék is, hogy tartozásunkat, mint hazánk nagy auctoritása megjegyezze, addig rójuk le, míg a hitelezők köszönetére számíthatunk; s távoztassuk el illő módon azt, hogy akár szükkeblőségünk akár elhanyagolásunk akár önzésünk miatt áldozatát ne kelljen válnunk s így hazánk s magunk boldogságát kockáztatnunk. B. F.

Gyáralapító társaság. Számos kérészt következtében azt kell gyanítani, hogy a befizetést tárgyazó szabályok vagy feledésbe mentek, vagy nem juttattak kellőleg a t. cz. részvényesek és nagy közönség tudomására. Minél fogva alulirt igazgatóság kötelességének tartja figyelmeztetni a t. cz. közönséget, mikint az alapszabályok 10 §-ának értelmében a 10 pftos ígervények egyszerre, az egész részvények (bármi nagy számmal legyenek is aláírva) négy 25 pftos, és a tizes részvények nyolcz 12 1/2 pftos részletben befizetendők. Figyelmeztetnek továbbá a t. cz. részvényesek az alapszabályok 11 dik §-ának rendelkezésére; miszerint ki aláirt részvényeinek illető első részletét a kitűzött 14 napos időszak alatt befizetni elmulasztaná, ez rajta az 1836: 20 és 1840: 11 törvény által kijelölt uton szóbeli perrel minden járulékkal egyetemben megvétetik; a ki pedig valamely későbbi befizetést mulasztana el, az előbbi befizetéseket s azok után járulandott minden jogát elveszti. A ki pedig már egy vagy több részlet-befizetési hatánap lejártá után lett a társaság részvényesévé, az a már lejárt részleteket azonnal tartozik lefizetni. — A befizetések történnek Pesten a hajó-utczában, Frölich Frigyes nagykereskedő s egyesületi pénztárnok urnál. Pesten június 18-án 1845. A gyáralapító társaság igazgatósága

Adakozások a Reguly társaság pénztárába. F. e. május 21 dikétől június 12 dikig következő részletek folytak be. A) Részvények 1845-re. Purgstaller József, Schrek Ferencz, Dessewffy Virginia grófnő, özvegy gr. Dessewffy Eleonóra, b. Lukszénszky Pál, dr. Roth Mátyás, egyenkint 2 ft.; 1846-ra Dessewffy Virginia grófnő, özvegy gr. Dessewffy Eleonóra, egyenkint 2 ft.; B.) Adakozások: nagyváradi másodévi törvényhallgatók 11 ft 32 kr., kassai másodévi törvényhallgatók 8 ft 30 kr., nagyváradi első évi törvényhallgatók 5 ft 30 kr., Richter Alajos, kassai társalgási egyelet, Kruppay Krizosztom egyenkint 5 ft, szirmai Szulyovszky Teréz, Haller Amália, Semsey Klára, gr. Csákykné született Bujanovics Stefanina, b. Ghillány Józsefné, gr. Dessewffy Marcell, gr. Venkheim Paulina, Gruber György, Kucserik Sándor, Markovics Antal, Biegelbauer Károly, Saiff János, Flank Elek, Lengyel József, Nemes Gusztáv, Kállay Adolf egyenkint 2 ft., Schloszárig Frigyes, K. Regina, Herczeg János, Kolozsy Hermína, Mesko Péter, Bányai Mihály, Morovics Márton, Bokrányi János, Sinko György, Tarnovszky György, Lukszénszky Minka bárónő, özvegy b. Vay Miklósné, Neupauer János, Kovács Frigyes, Nagy Sámuel, Kádas Rudolf, Krausz Godefrid, Fábó Jenő, Hollósi Boldizsár, Veresik Imre, Panyik Erneszt, Vidasics Eduárd, Turcsányi Vincze, Hoványi Lajos, egyenkint 1 ft, E. D., P. K., R. Ferencz, Pongrácz Mária bárónő, gr. Péchy Zenaide, gr. Szirmay Otília, K. J., S. A., T. F., gr. Csáky Tivadarné, Keczer Luiza, Fekete Gábor egyenkint 40 kr., Klesztinszky László 30 kr., Nikkel Károly, Fischer Norbert, Pallet Fülöp, Nyulasy Gáspár, Gocs Móríz, Hoffory János, Soltész Gilbert, Marssó Miklós, Stech Alajos, Sirkhuber Móríz, Laponyi Alajos, Hanák János, Vagner József, Zvolenszky Mihály, Bachunek János, Palkovics József, B. Maria, Sinay Miklós, Aranyosi János, Breger Vilmos, B. L. Rozália, Szirmay Klára, M. N. Mezösi Pál, Fekete János, N. N. Frid Frigyes, Skrabák József, D. F. J., Barlay Mihály, b. Fischer Eliza, b. Liskéné, N. N. N. Nagy Pál, T. J. T. M. H. J. Ajezinger, Tomka M., Rimanóczy Ferencz, Goczigh, Dulházy, ifjabb b. Vay Miklós, Kállay Pál, Novota Gyula, Péchy Ignác, Szerdahelyi István, Fischer József, De Adda Gyula, Dienes István, Kis Lajos, Györgyényi Ignác, Kecskés Lajos, Bagosy Lajos, Szabad Ferencz, Madhi egyenkint 20 kr.; Puky Antal, Hegedüs István, Ujházy Lajos; N. N., Szányi Sándor, Fluchting Lajos, Malonyay Béla, Dobraszky Rudolf, Vankay János, Gyulovics Erneszt, Fialka János, Hrabovszky Rudolf, Vischán Ferencz, Gyarmathy Gábor egyenkint 10 kr.; — Együtt 147 ft 42 kr. Eddigi összes bevétel 389 ft 42 kr. pengő. Antal Mihály m. k. társ. pénztárnok.

Czáfolat Zalából. Keszthely jun. 11. A Jelenkor f. eszt. minapi számában Tisztviselői önkény cím alatt megjelent s járásbeli egyik szolgabírámat nem kissé rágalmozó czikket illetőleg, következőkrül kívántam a t. cz. közönséget felvilágosítani: Járásom egyik alszolgabírája Keszthelyen teljesített hivatalos foglalkozása bevégeztével, azon hivatalos megkeresésemet kapja, hogy többi dolgai közt bizonyos sármelléki vizsgálatot is helyettem végbevenni sziveskedjék. Hivatalos eljárási buzgalmaról ismeretes tiszt társam hódolva kéréssemnek utóbbra rendeli a fuvart s tiszt eljárása után a kitű-

zött időpontban követeli is ugyanazt. Keszthely város bírája azonban nemesaka kívánt előfogatot ki nem szolgáltatni, hanem, mint a vizsgálatkor megjelent tanuk vallomásaiból kiderült, a hűn fáradozott tisztviselőt botrányos gorombaságokkal is illette, elannyira, hogy vallomásaikban csudálkozásukat jelentették a tanuk szolgabíró urnak hidegvérűségén s önkényes elégtételtől tartózkodásán. A megbántott tisztviselő megsértését nálam, mint illető törvényes bírónál bepanaszolván, én pedig a vizsgálatot formáserint rendezem teljesítvén négy részrehajlatlan tanunk a panaszlatot szigorún vádló vallomása következtében Keszthely város bíráját ugymint olyant, ki egy helyben lakó más szolgabíró is egy ízben szinte garázdálkodott, ugymint olyant, ki jelenleg is súlyos vádak terhe alatt áll, bezáratni akartam. Ő azonban maga mellé vevén a város tanácsosait, ezek és a helyben tartott urszék tagjai előtt hibáját elismérve a sértett szolgabíró megkövette és így magát minden büntetés terhe alól kimentette. Ennyit kívántam t. társam igazolásul a rágalom azon részére nézve, mely befolyásomnál fogva a dolog mi-benlétéről tudomásomnak közzétételét méltán igényli, a t. cz. közönségnek hitelesen jelenten: Balatonparti urannak pedig csak amugy tudomásul megjegyezni, hogy én minden rágalom dacára is ezentul a városbíróra kihágásaiért mérendő büntetést nem elengedni, hanem végrehajtani tiszt kötelességemnek tartandom; sőt Balatonparti uramat is, kit már árcz alatt is jóformán ismérünk, a hányszor szokása szerint a törvény korlátai közül kiszökődös, mindannyiszor ugyanazok közé visszaugratandom. Tolnay Károly szántói járás főbírája. *)

Szabotestből. F. jun. 2-án első alispánunk törvényes elnöksége alatt kezdett s egy hétig tartott közgyűlésünk tárgyai jobbadán magány-ügyek levén, közülök a nagy közönség elébe csak a következőket hozni fel. Az inségeli küzdő felsőbb megyékről napi rendben levő bevándorlások iránti intézvényt, mely a kivándorlásokra nézve fenálló felsőbb parancsok és törvény megtartatását rendeli, a RR. minthogy az országot 1791: 12-nél fogva parancsok által kormányozni nem lehet, csak annyiban találták pártolhatóknak, mennyiben az az 1836: 4-ik törv. czikket magában foglalja, s e szerint a 4 fősz. bírónak ezen törvény szigorú megtartása meghagyatott. — Ismét a m. k. udv. kamra bizonyos berezeli lakosok által elkövetett sószerzés (szabad legyen a XIX században, lopás helyett szelidebb kifejezéssel elnem) fölött hozott ítéletét végrehajtani kívánván, a RR. a kamrai bírások iránt több ízben kifejtett nézeteikhez s nemzeti jogaikhoz hön ragaszkodván, nemesak a kívánt végrehajtást teljesíthetőnek nem találták, hanem mennyiben az intézvényben az is említettik, hogy az illetőn 40 ft. már meg is vétetett, némelyek ezen 40 ftot minden további szóváltás nélkül azon tisztviselőn visszafoglalatni kívánták, ki azt elfoglalta, de a többség, sőt aztán mindnyájan abban állapodtak meg, hogy a dolog megvizsgálatván, s a törvényszék elibe terjesztvén, a visszafoglalást a körülményekhez képest ez rendelje el. — A megyei levelek sorában első helyet foglal Szatmár híres körlevele az ország adminisztratoritása tárgyában, melyben tudatja velünk tisztelt szomszédunk, hogy a kormányt örömmel üdvözli a cselekvés terén, mindazáltal helyhatósági jogait is szívéen hordja, s ha azokat vész fogja fenyegetni, ótalmaságukban magát senki által megelőztetni nem engedendi. A levél elolvasva után az egyik oldal felhangzott: majd meglátjuk; a másikon: Szatmárról még nem tapasztaltuk. És olvastatott Nógrád ugyan ezen tárgybani felszólítása a felségéhez intézett felírat kísérletében, miszerint mi is hasonló felírással járulnánk hozzá kérvén őt, hogy ezen országgyűlésen kívüli kormányváltozási kísérletet felfüggeszteti, s azt, ha csakugyan üdvösnek vélné, annak után s idejében eszközölni méltóztassék. Ez valamint a zalai is a minél előbb tartandó országgyűlés végett tudomásul vétetett, minthogy ez iránt már intézkedtünk. Békésmegye követelnek jelentését közöltetni kérvén magával, ezen kérelem annál szivesebben teljesítettett, mivel ilyen eszmecsere nék, átalaku-

*) Ezen czáfolat több oldalú gyámolítására még hét rendű eredeti bizonyítvány tétetett le személyesen a fentisztelt főszbíró ur által szerkesztő-hivatalunknál részint megyei bírák s tisztviselőktől, részint a keszthelyi uradalom s uriszék tagjaitól, melyek a czáfolat valóságát mintegy kétségtelen valóságává bélyegzik. Ezeket bárkinek s bármikor örömezt előmutatni kész a szerk.

lasi korunkban magunk is roppant szükségét juk. — A fiumei vasutársaság révén a láirások végett keresvén meg a me a küldött két aláírasi ív a két alispánnak adatva a megyében köröztetni rendeltetett, hogy azo írás végett az alispán uraknál vannak letéve. — nyiregyházi vagyombukott szabó dolgában te a helybeli tanácsnak olly rövid csödületi határú kítűzni, hogy annak országszertei köröztetése lehetetlen volt; mire nézve felsőbb rendelet a és elegendő hosszu hatánap kítűzetése meghott. — Egy folyamodó minden bizonyítvány előadá, hogy nemesedési perében keresetétől több kormányzések által csupán azon oknál mozdítottatott el, mivel nemes levelét Bethlen adta. Némelyek úgy vélekedének, miszerint folyamodó előadását mindig maga tartozik es nyokkal bizonyítani; de a többség Bethlen Gá tal kiadott nemeslevelek érvényességének ké hozását, sőt épen a nm. fő kormányzések ált gadását országos sérelemnek vevén, mivel B. mesítési a békekötésekben eléggé garantir vák, a tárgy megvizsgálása az ügyési hiva hagyatott meg, mellynek jelentéséből ha kivi nék, hogy csakugyan a nemesítő oka a kere elűtetésnek. orvoslása végett a felségéhez intéztessek, ha pedig ennek kívánt sikere nem országos sérelemként az országgyűlésre fel fo jesztetni. — Most egy nevezetes tárgy fordul mellynek szövegére került közgyűlésinknek legalább mindig kisebb nagyobb érdekessége czönze, a tűzkármató társaság t. i.: jelenleg ban azon különbség forga fen, miszerint ez int most nem, mint eddig, h tanácsú intézvény, az önkeblében korán elharapozott metyel dulas ta szóba. Az igazgató választvány ugyanis kén velt paranzolni, hogy az egyesület körében sok történetnek, némely pénzkezelők elköltik a A megye, mint védje ezen intézetnek, köte gének érzé lehető legszigorubb vizsgálatot r ni. Az alispáni hivatalnak meghagyatott, h tisztviselők által tétetendő vizsgálatokról jele ket egy megszabandó hatánapig kívánja be. hatánap jul. 1-jére tüzetett, jövendőre pedig a gálatok mindig 8 nap alatt rendeltettek meg. Felszólalván a tárgyban egy bajszatlan is, szo zatott, hogy jó lenne koronként az egyházi s kekről is kihirdetni, hogy most mennyi rende minden 100 ft után fizetnetni, mihez képest ne pán a jegyzőktől függvén a hirdetőnynek a peli közzöltetése, nekik a család szinte lehet tetéssék; de az egyházi rend részéről előadato szerint ezt ok nem tehetik, míg az intézet o fe tal jóváhagyva nincs. Mindazáltal fel fognak tatni főt, esperes urak, hogy ezen keresztyér lekvényt hagyják meg megycjökbeli lelkésze ha teljesítik jó, ha nem, ugy sem veszünk el. — a közmunkák iránti törvény fogamatossitása ir küldve volt választvány javaslata vétetvén f többnyire mindenben helyben hagyatott, ebbö azt emelem ki, hogy az urbéres telkeken lakó sek közmunkával nem tartoznak. Ezen árvises nevezetes és érdekes tárgy a Tiszaszabályoz lenleg hosszas tanácskozás folyt a dobi gát Megyénknek mindenesetre van hová fordítnia munkáit, de illy nagy folyam-szabályozáshoz is országos erő kívántatik. B. J.

Bereg megye első alispánjának, f. e. 42-ik alatt közlött lemondását magában foglaló tud hoz kiegyesítőleg s felvilágosítólag még ezek toljuk, f. e. tavaszutó 6-ik napján Beregszászba tott t. n. Bereg megye rendkívüli közgyűléséb zesséry Gábor első alispán azon viszonyok é mellett, mellyek közt ezen megye több rendb vatalaiban majd 16 évet töltött s azon súlyoka kelvén, mellyek a megyei alkormányzó álla hezülnek s a megyei szerkezetnél, hol a h függés láncolata megannyi forraszthatlan ka hol az elnök csak a többség tolmácsa, és a véle különbségek és sokszor felzajló indulatok közt ködik; továbbá megemlítvén, miképen pályá ber szemmel örködve habár néha különböző, o jóra irányzott meggyőződésből származó vita soknál is hivatala hű teljesítésében iparkodott tán házi körülményeinél fogva hivatalát, me láthatára kezdetben borongó vala s csak a l vonzalma s egyetértése által derítették, tová folytathatná; egyébiránt is a hivatali kör me sával polgári kötelességét betöltve lenni him

